

1092 Budapest, Ráday utca 28.

XIV. évfolyam 2017/3. sz.

ELNÖKI BESZÁMOLÓ AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSE MŰKÖDÉSÉRŐL 2016. JÚNIUS ÉS 2017. JÚNIUS KÖZÖTT

Tisztelt Közgyűlés, Kedves Kollégák!
Beszámolóm a 2016. június és 2017. június közötti időt öleli fel.

Ismertetőmben nem szólok gazdasági ügyeinkről, pályázatokról, adminisztratív kérdésekről – ezekről a titkár, Kövécs Ildikó és a kamarás, Orosz Anna, illetve a felügyelőbizottság egyik tagja, Varga-Kohári Mária fog szólni.

Alapszabályunk értelmében egyesületünk szervei és működési fórumai az évente ülésező közgyűlés és az évente legalább kétszer találkozó elnökség. A fenti időszakban, 2016. szeptemberben és a mostani találkozó előtt 2017. júniusban tartottunk elnökségi ülést. Az egyesület ügyeit év közben az elnök, titkár, kamarás és az elnökség elektronikus és telefonos kapcsolattartással intézte.

Köszönöm először is Kövécs Ildikó titkár munkáját: minden segítséget, támogatást, együtt gondolkodást. Egy mondás szerint az elnökség előre lök, a barát marasztal. Köszönöm, hogy e mondás szellemében munkatársként és barátként állt mellettem. Köszönöm Orosz Anna kamarási munkáját és azt, hogy mint ko-

rábbi titkár is mellettem állt tapasztalataival. Köszönöm Hubert Gabriella korábbi elnök és Muszka Ibolya korábbi titkár segítségét, különösen is az első időszakban, amikor még nem történt meg a bíróságon az új tisztségviselők regisztrálása, és „ország-világ” előtt ők voltak az EKE hivatalos képviselői.

Köszönöm az elnökség támogatását, segítségét, munkáját.

Az alapszabály értelmében az Egyesülés rendszeresen Névtárat – címtárat jelentet meg. 1996-ban jelent meg az első próbaszám, a következő 1999-ben, 1999 és 2003 között évente, 2005-től háromévente készül újabb, 2016. decemberben, karácsonyi ajándékként nyújtottuk át az új Névtárat – új küllemmel. *Köszönet érte a titkárnak, Kövécs Ildikónak.*

Az egyesületben a kommunikáció és kapcsolattartás eszközei: a 2002 óta működő levelezőlista, a 2003 óta élő honlap, 2004 óta negyedévente megjelenő Hírlevél, 2017-től az EKE Facebook oldala. *A levelezőlista gondozásáért köszönet Pap Péternek, a honlapért Horváth Sárának és Nagy*

Balázsna, a Hírlevélért Török Beának és Tegzes Bélának, a nyomtatás-postázásért Horváth Sárának, mindenkinek, aki csak egy cikket, tudósítást, ismertetőt írt valamelyik számba, a Facebookért köszönet Horváth Sárának.

Az elmúlt egy évben három szakmai napot, egy továbbképzést és két egyéb szakmai programot szerveztünk.

2016. november 21-én *A jog útvesztőjében, avagy hogyan legyünk naprakészek a könyvtárakat érintő törvények változásaiban*, a helyszín a Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjtemény Könyvtára volt.

2017. február 16-án *Adjátok meg Istennek, ami Istené és a császárnak, ami a császáré* (vö. Mt 22,21). Kereszt(y)énység, gazdálkodás, szervezeti kultúra, a helyszínt a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola biztosította.

2017. április 25-én *Habent sua fata libelli I. – Párhuzamos történetek muzeális gyűjteményekről, könyvekről, régikönyves könyvtárosoktól, restaurátoroktól, digitalizáló szakemberektől*, a helyszín a Piarista Gimnázium volt.

2017. május 15. és 17. között továbbképzést tartottunk *Igen nem szép, ami nem igen szép* (Kazinczy Ferenc). *A minőségbiztosítás gyakorlata a könyvtárban* címmel, melynek a Ciszterci Nővérek Boldogasszony Háza Monostor adott helyet, Kismaroson.

Immár hagyományosan két *Szomszédolásunk is volt*, 2016. október 12-én az Országos Idegennyelvű Könyvtár és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumot látogattuk meg, 2017. március 27-én az MTA Zenetudományi Intézet Könyvtárában és az OSZK Kézirattárában szomszédoltunk. **Köszönet mindenkinek, aki a szervezésben, lebonyolításban segített.**

Egyesületünk részt vett és képviseltette magát más szakmai szervezetek, intézmények rendezvényein. 2016. július 7-én az MKE vándorgyűlésén, Veszprémben az egyesületet az elnök képviselte és a rendezvényen részt vettek az egyházi könyvtáros MKE tagok is. Szeptember 9-én az OSZK-KI Kenyéri Katalin vezette műhelynapján – melynek címe *A megváltozott könyvtári jogszabályok* – Baranya Péter vett részt. Szeptember 15-én az ELTE – EISZ egyházi könyvtárak számára szervezett könyvtári nyílt napon Török Bea volt jelen.

Szeptember 30-án a 25 éves Kunszentmiklósi Pro Bibliotheca Antiqua Baksayana Alapítvány Egyházi, iskolai kiskönyvtárak régi/muzeális gyűjteményeinek állományvédelme című szakmai konferenciájára Ásványi Ilona, Berecz Ágnes, Violáné Bakonyi Ibolya kapott előadásra felkérést. 2017. március 21-én a KSH Könyvtár, az MKE Társadalomtudományi Szekciója és az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozata által szervezett Szakkönyvtári seregszemle 2017 című konferencián a KSH Keleti Károly-termében Kövécs Ildikó, március 29-én az IKSZ rendezte Internet Fiesta zárókonferenciáján Török Bea vett részt. Május 3-án az MKE küldöttközgyűlésén Kührner Éva képviselte az egyesületet. Május 2-án a Nemzeti Közszerzői Egyetem Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltárban „Go Digital – A közgyűjteményi digitalizáció aktuális kérdései” című műhelykonferencián Baranya Péter volt jelen. Április 19. és 21. között a Networkshop konferencián, Szegeden a Gál Ferenc Főiskola delegálásával, de ekés szemmel is Kövécs Ildikó vett részt. **Köszönet mindenkinek a képviselést, részvételért.**

Most az egyesületünk *szakmapolitikai kapcsolatairól, törekvéseiről* szeretnék szólni. Mint az Egyházi Könyvtárak Egyesülete elnöke két alkalommal találkoztam hivatalosan Vigh Annamáriával, az EMMI Közgyűjteményi Főosztály vezetőjével, 2016. szeptember 14-én és 2017. május 26-án. Az első alkalom kapcsolatfelvétel volt, valamint egyeztetünk az egyházi könyvtárak aktuális kérdéseiről és a szakértői vizsgálatokról. A második alkalommal megismerkedtünk az új könyvtári referensekkel: Szalóki Gabriellával és Rostás Norberttel. A kapcsolatfelvételen túl az új tisztségviselők az együttműködésünket kérték, általában. Konkrétan szó volt: két jogszabály-veleményezésről, a minőségüggyel kapcsolatos várható jogszabályváltozásokról, a közgyűjtemények digitalizálási stratégiájáról, a képzések fellendítéséről és a továbbképzések újraindításáról, részvételünkről a szakértői vizsgálati munkában.

Fontos országos szakmai ügy volt az elmúlt időszakban a kulturális közalkalmazottak béremelése-bérkompenzációja: 2016. júniusban Balog Zoltán miniszter bejelentette, hogy 2017-ben a pedagógusok béremeléséhez hasonló béremelést kapnak az egyéb kulturális területen dolgozó közalkalmazottak. A miniszter bejelentésével egyidőben elkezdtem tájékozódni a lehetőségekről. 2016. június és augusztus között többször egyeztettem a pannonhalmi gazdasági igazgatóval, Németh Tamásnéval, Várszegi Asztrik püspök-főapáttal, aki tagja a Püspöki Konferencia Kulturális Bizottságának, információkat cseréltem az MKE-vel, Barátné dr. Hajdu Ágnes elnökkel, az IKSZ vezetőjével, Ramháb Máriával. Szeptemberben találkoztam Hoppál Péter államtitkárral, kétszer is egyeztettem Vigh Annamária főosztályvezető asszonnyal. Októberben látogatást tettem Veres András győri megyéspüspök úrnál, a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia elnökénél. Szintén októberben – mint önálló szakmai szervezet – az Egyesülés nevében az elnökség meg-

fogalmazott egy levelet, melyet Balogh Zoltán miniszternek, Soltész Miklós és Hoppál Péter államtitkároknak és Vigh Annamáriának küldtünk el. Közben a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia október 27-ig adatokat kér a katolikus könyvtáraktól – sajnos csak azoktól, akik az egyházi közgyűjteményi támogatásból részesülnek, vagyis az egyházi felsőoktatási könyvtárak közül nem mindenkitől – arra vonatkozóan, hogy hányan dolgoznak a gyűjteményekben és mekkora az alapbérre fordított összeg. 2017. januárban jelent meg a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére című 150/1992. (XI.20) Kormányrendelet módosításáról szóló 9/2017.(I.23.) Kormányrendelet. A kulturális bérpótlék fedezete, tudomásom szerint, sajnos még nem érkezett meg, ezért, valamint azért, mert a mi státuszunk bizonytalan, nem vagyunk közalkalmazottak, a legtöbb fenntartó nem merte kifizetni a kulturális bérpótlékot. Az egyházi gyűjteményekben többféle megoldás – eljárás történt. Tájékoztatóm szerint minden felekezetben volt valamiféle bérrendezés a közelmúltban, de ez nem minden helyen nyilvánvaló, hogy a kulturális bérpótlék miatt történt.

A finanszírozásunkkal kapcsolatban szeretnék néhány megjegyzést tenni: Az egyházi közgyűjteményi támogatás – az elmúlt években három-négyszeresére növekedett és most állandó. Az egyházakhoz – felekezetekhez érkező támogatás tovább osztását változtatlanul nem tudjuk befolyásolni. Sajnos, nem bővült a támogatottak köre – változtatlanul azok kapják, aki korábban is. Valamiféle remény, hogy a muzeális gyűjtemények támogatása kiemelt pont az EMMI stratégiájában a következő időszakban.

Egyesületünk az elmúlt évekhez hasonlóan részt vett különböző *országos szakmai ügyekben*. Kövécs Ildikó, Baranya Péter és Ásványi

Ilona 2016-ban is meghívást kapott a szakértői értekezletre az Országos Idegennyelvű Könyvtárba, majd november-decemberben megbízást és felkérést *szakértő vizsgálatok végzésére*. (Erről a holnapi szakmai délelőttön számolunk be részletesebben.) 2017 tavaszán az egyesület *két jogszabálytervezetet kapott véleményezésre* az EMMI-től. Márciusban az összevont előzetes és közigazgatási egyeztetésre előkészített, A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról szóló előterjesztést, melyről április elején az elnök részvételével szakmai egyeztetésre került sor az IKSZ kezdeményezésére. A szakmai egyeztetésen résztvevő szakmai szervezetek: MKE, IKSZ, EKE, MOKSZ, EKK, KTE voltak, helyszíne a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár. A levél formában megfogalmazott közös álláspontot – melyet az EKK kivételével mindenki aláírt – a szakmai szervezetek a közigazgatási államtitkárhoz juttatták el. Májusban ugyancsak véleményezésre megkaptuk az EMMI-től az összevont előzetes és közigazgatási egyeztetésre előkészített kormányelőterjesztés tervezetét a kiadványok kötelezpéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és használatáról. Ugyancsak májusban felkérés érkezett a Könyvtári Intézettől *a nyilvános könyvtárak minőségi kritériumaival foglalkozó munkacsoportban* való részvételre. Tekintettel arra, hogy az egyházi könyvtárak szakfelügyeleti vizsgálatát és a nyilvános könyvtárak szakértői vizsgálatát Kövécs Ildikóval és Baranya Péterrel végeztük hármashban, erre a munkára is Kövécs Ildikót és Baranya Pétert kértem fel, és delegáltam, illetve magam is részt veszek a munkacsoportban. Márciusban érkezett a minisztériumtól egy felkérő levél, melyben egy fő delegálását kérték a *Szinnyei József-díjat odaítélő kuratóriumba*. Az elnökséggel egyetértve vállaltam a jelölést, májusban a miniszter felkért a kuratórium munkájában való részvételre.

Végül szeretnék szólni *két meg nem valósult projektről és egy felvetésről*, „*ígéretéről*”: 2017. januárban vetettük fel az *EKÖ-TÁR projektet*, melyben vállaltuk, hogy elkészítjük az egyházi könyvtárosok publikációs adatbázisát. Bár ismertük az MTMT adta lehetőséget, arra gondoltunk, hogy kezdeményezésünk mégsem hiábavaló, hiszen nem mindenki éri el az MTMT adatbázist: nem mindenki tudja, akarja feltölteni oda a publikációs jegyzékét. Levelünkre több visszajelzés érkezett, ennek nyomán – ahogy azt jeleztük is – felvettük a kapcsolatot az MTMT-vel és a REAL-lal. Mindkét helyen örömmel fogadnák az adatokat, és lehetséges lenne az egyesületi tagság. Mivel kezdeményezésünkre hárman jelezték, hogy megtalálhatók az MTMT-ben, és csupán néhány EKE-tag (4-5 fő) küldte el nekünk az irodalomjegyzékét, és kb. ugyanennyien jelezték a részvételi szándékukat, egyesületi szinten az adatbázisokhoz (MTMT-REAL) való kapcsolódást nem tartjuk időszerűnek. A bizalmat és a hozzánk beküldött bibliográfiákat köszönjük, szívesen adunk helyet idővel nekik az EKE honlapján. A sikertelen projektet márciusban zártuk le. 2017. márciusban tettük közzé egy *Ki-kicsoda az egyházi könyvtárakban kiadvány tervét*. Az EKE-füzetek 3. részeként terveztük elkészíteni interjú formában egy egyházi könyvtáros ki kicsodát, azzal a céllal is, hogy minél jobban megismerjük egymást. Meggyőződésünk, hogy mindenki értékes, érdekes – hasznos lenne, ha ezt tudatosíthatnánk a vallomások alapján. A terv az volt, hogy minden egyházi könyvtárból, minden egyházi könyvtáros kolléga vegyen részt a programban – csak így lenne értelme. Mivel csupán kb. 17 tagkönyvtárból, kb. 30 kollégától kaptunk interjút, illetve áll rendelkezésünkre anyag, ezt a projektet sem tudjuk megvalósítani. Köszönöm azoknak, akik elküldték a nagyon érdekes, értékes anyagot. Töprengünk azon, hogy immár a teljesség (mindenkiét vagy senkiét) igényét félre téve, hogyan tehetnénk mégis közzé az anyagot

– természetesen csak a „szerzők” jóváhagyásával. Ezt a programot június közepén zártuk.

Még egy felvetés, ígéret, ami nem teljesült: a szeptember 30-i, a 25 éves Kunszentmiklósi Pro Bibliotheca Antiqua Baksayana Alapítvány által szervezett szakmai konferencia előtt egy felmérést próbáltam végezni az egyházi könyvtárakban folyó állományvédelemről. Miután ilyen felmérés utoljára 2005-ben volt, szerettem volna képben lenni. A címnek megfelelő előadásom lett volna a fő előadás, és mint EKE elnök én voltam az egyik fő meghívott. A díszvendég, aki kétszer is megszólalt, egy bevezető és egy szakmaibb előadást tartva, Hoppál Péter államtitkár volt. Ennek tudatában beszéltem ugyan az állományvédelemről, felhasználva a visszaküldött kérdőíveket, még inkább felelevenítve a 2006 és 2012 között végzett szakfelügyeleti vizsgálat során szerzett tapasztalataimat, de szakmapolitikai szempontból módosítottam az előadásomon. A célom kettős volt: az általános ok, hogy Hoppál Péterrel EKE-szinten még nem találkoztunk, ezért szerettem volna „bemutatni magunkat”, a

másik egészen konkrét: a kulturális bérpótlékra tett ígéret. A kunszentmiklósi konferenciáról szóló beszámolómban ígértem, hogy elkészítem a kérdőívek összegzését, de ez végül elmaradt. Ennek oka, hogy kevés kérdőív jött vissza, olyan kevés, hogy a felmérés mintavételesnek is csak túlzással mondható, és a vitathatatlanul jelentősnek mondható könyvtárak közül sem mind küldte vissza a kitöltött kérdőíveket, melyek nélkül nem valós a kép. Ezért maradt el az értékelés, elemzés.

Szeretném azt is jelezni, hogy minden munkánkat adminisztráltunk, a dokumentumokat iktattuk az irattárba, az anyagot bárkinek joga van megtekinteni.

Kedves Kollégák!

Köszönöm a bizalmat, mellyel tavaly az egyesület elnökévé választottak!

Köszönök minden segítséget, támogatást!

Kérem, értékeljék az egyesület és az elnök munkájáról szóló beszámolómat.

*Ásványi Ilona
EKE elnök*

TITKÁRI BESZÁMOLÓ AZ ELMÚLT ÉVRŐL

Atavalyi tisztújító közgyűlés után kért fel Ásványi Ilona elnök a titkári tisztségre. Az elmúlt egy évben igyekeztem tiszteSSéggel ellátni a munkámat.

Az iktatás és a teendők átvétele után az első feladatok egyike volt a bírósági bejegyzés intézése. A folyamat sajnos a vártnál lassabban haladt, de megtörtént a személyi változások bírósági bejegyzése. Ezt követően az NKA-nál is módosítottuk a regisztrációt.

Szeretném magam is megköszönni az előző vezetésnek, hogy az átmeneti időszakban segítette munkánkat.

Ősszel elkészült a szarvasi konferenciára nyert pályázati támogatás elszámolása Hubert Gabriella vezetésével. Köszönet érte.

Decemberben értesítést kaptunk arról, hogy egyszeri támogatást ítelt meg Egyesületünknek az Emberi Erőforrások Minisztériuma, Hoppál Péter államtitkár úr aláírásával. A megítelt támogatást programok megvalósítására kaptuk. Az összeget a szarvasi közgyűlés és a májusban megtartott minőségügyi szakmai napok megvalósítására használtuk fel. Az elszámolást Orosz Anna kama-

rással közösen készítettük el május végén.

Tavasszal az NKA-hoz konferenciaszervezésre nyújtottunk be pályázatot. Amennyiben a pályázat pozitív elbírálásban részesül, a támogatást a jövő évi konferencia szervezésére tudjuk fordítani. A döntés még nem született meg.

Az elmúlt ősz másik feladata volt a névtár előkészítése, az adatok összegyűjtése, a kiadvány előkészítése. Ha a kollégák találtak hibát, egyrészt bocsássanak meg, másrészt jelezzék nekem, mert ha a papíralapút nem is tudjuk javítani, de a honlapon lévő elektronikus változatot tudjuk frissíteni, jobbítani.

Az év folyamán a programok előkészítése, amelyeket Ásványi Ilona elnök már bemutatót, ezen programok jelentkezési űrlapjainak előkészítése, a jelentkezések összegyűjtése is a feladataim közé tartozott. Szomszédolás programjainkra nem egyházi könyvtárakból is érkeztek kollégák, a visszajelzések szerint jól érezték

magukat körünkben.

A szakmai napokon aktuális és változatos témákkal vártuk a kollégákat. A vendéglátó könyvtáraknak köszönjük, hogy fogadtak bennünket.

A májusi kismarosai szakmai napok az együtt és egymástól tanulás jegyében zajlottak, a továbbképzés végén közösen elkészített, majd kitöltött elégedettségi kérdőív egyben a tanulak összegzése is volt, mi szervezők is hasznos tapasztalatokat gyűjthettünk.

Az elmúlt időszak a mostani konferencia szervezésével telt, házigazdáinkkal együtt igyekeztünk mindent előkészíteni.

Kérem a Közgyűlést, hogy fogadja el beszámolómat.

*Kövécse Ildikó
EKE titkár*

KAMARÁSI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák!

A Kamarási beszámoló az előző évekhez hasonlóan két részre osztható. A pénzügyi zárások a naptári év befejeztével történnek, így beszámoló az első része a 2016. év pénzügyi adatait tartalmazza.

Ezen adatokat a tagkönyvtárak képviselői a közgyűlés előtt kiosztott anyagban írásban is megkapták.

2016-ban 4.239eFt volt a bevételünk, ennek közel fele tagdíjából, az UNITAS katalógus működtetéséhez befizetett díjából tevődött össze. Másik része NKA, EMMI által nyújtott támogatásból származott. Közel 96eFt magántámogatásból, pártolói tagok befizetéséből érkezett számlánkra.

Összes kiadásunk az elmúlt évben 3.197eFt volt. Ez a nagyságrendileg elenyésző napi működési költségeken túl (amit tagdíjaink fedez-

nek) továbbra is két fő tételből áll: fedeztük az elmúlt évi (szarvasi) közgyűlés és konferencia költségeit, valamint a közös katalógus fenntartására és a honlap fejlesztésére fordítottuk.

Az elmúlt évi közgyűlés óta három lezárt pályázatunk volt. A jelenlegi benyújtott pályázatunk már a 2018. évi konferenciára vonatkozó pályázat, ennek elbírálása jelenleg folyamatban van.

Az EKE által kiállított számlák fizetési határidejét – néhány kivételtől eltekintve – figyelembe vették a kollégák. Köszönjük a befizetéseket. A „késők” is egy-egy emlékeztető megküldése után rendezték tartozásukat.

*Orosz Anna
EKE kamarás*

MEGÚJULÁS ÉS HAGYOMÁNY A 21. SZÁZAD KÖNYVTÁRAIBAN

A reformáció 500 éves jubileuma kapcsán, 2017. június 28. és 30. között Debrecen adott otthont az Egyházi Könyvtárak Egyesülete (EKE) idei közgyűlésének és szakmai konferenciájának. A közgyűlést követő konferencia nap címe: *Megújulás és hagyomány a 21. században – a könyvtári környezet értékeinek megőrzése a folyamatos fejlődés segítségével.* Az imádságos ráhangolódást követően Ásványi Ilona elnök köszöntötte a résztvevőket és az előadókat. Nyitó szavaiban utalt arra, hogy az EKE az elmúlt években külső és belső kommunikációjának lényeges elemévé tette az egyházi könyvtárak szakkönyvtári jellegét. Hagyomány és megújulás e két fogalom már kezdetektől mozgatója, alakítója gyűjteményeinknek. A XXI. század sokrétű felhasználói igényei komoly kihívást jelentenek, éppen ezért szerveződött a konferencia tematikája az országos „nagykönyvtári” környezetben megvalósuló innovációk köré, hasznos iránymutatásul egyházi gyűjteményeink számára.

A nap Molnár Sándor, az SZTE Klebelsberg Könyvtára munkatársának „A könyvtári világ a felhőbe megy?” című előadásával kezdődött, melyben először a Szegedi Tudományegyetem könyvtári struktúráját mutatta be. Az informatika rohamos fejlődése alapvető változásokat hozott a könyvtárhasználói attitűdökben, melyek a kutatói igényeknél érzékelhetők legmarkánsabban. Felfokozott információs éhség, publikációs kényszer („publish

or perish”), digitális bölcsészet, gépesített tudomány, hosszú távú digitális archiválás – csak néhány kihívás ezek közül. Az új technikai eszközök, új lehetőségeket is nyújtanak könyvtárainknak. A különböző adatbázisok, repozitóriumok, közös könyvtári platform, könyvtári „hiteleshelyi” funkció, olyan kezdeményezések, melyek minőségi alternatívát jelenthetnek a könyvtári világnak az üzleti alapon működő információszolgáltató vállalkozásokkal szemben. Ez utóbbiak valós veszélyt jelentenek, hiszen szolgáltatásaik nagy része olyan tartalmakra épül, melyek gyűjteményi közegből származnak: így azok szolgáltatása akár az adott gyűjteményben is elképzelhető lehetne. A változások nem egyformán érintik a különböző könyvtártípusokat. A közös az, hogy gyűjteményeink értékeit csak úgy tudjuk versenyképesen megmutatni, ha élünk az új technológiákkal, a minőségmenedzsment, a közösségi háló, közös platformok nyújtotta lehetőségekkel és merünk új feladatokat a könyvtári szolgáltatásokhoz csatolni.

Gaálné Kalydy Dóra, az MTA Könyvtár és Információs Központ általános főigazgató-helyettese prezentációjában az intézmény kezdeményezéseit és munkáját mutatta be. Kapcsolódva az előző előadáshoz, – a könyvtári felhasználói igények és a technológiai környezet előidézte változások kapcsán – az ún. „hibrid könyvtár” létrejöttéről beszélt. A hibrid/komplex könyvtárak, hibrid munkafolyamatokat igényelnek: a teljes megújulást, humá-

nerőforrás-fejlesztést, az új könyvtári trendek ismeretét kívánják. Ezeknek a összetett feladatoknak a könyvtárak külön-külön képtelenek megfelelni. Európai példák nyomán megoldást a könyvtári összefogás jelenthet. Az integrált könyvtári rendszer helyett a közös könyvtári platform tudja egyesíteni mindazokat az elvárásokat, melyek felolgozói, szolgáltatói és felhasználói szinten jelentkeznek. Beszámolt arról a kezdeményezésről, mely az elmúlt év őszén egy szándéknyilatkozat formájában megfogalmazódott. A szándéknyilatkozat kifejezi a könyvtárak csatlakozási szándékát egy, a XXI. század elvárásainak megfelelő közös platform elkészítéséhez. A kezdeményezés közösen kiadott szövegét 13 könyvtárvezető írta alá, amelyhez azóta két egyházi gyűjtemény is csatlakozott. Létrejött egy munkacsoport és elkészült egy munkaanyag a feladatokról. Az együttműködésre nyitott könyvtárak az MTA KIK honlapján megtalálhatják a szándéknyilatkozatot, illetve tájékozódhatnak a kezdeményezésről és a már megkezdett munkafolyamatokról.

A konferencia Káldos János, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) főigazgató-helyettesének, a nemzeti könyvtár megújulásáról szóló beszámolójával folytatódott. Az OSZK jelentős, nagyon időszerű változások előtt áll. Az változások megvalósításához a Kormány 1605/2016. (XI. 8.) határozata (Országos Széchényi Könyvtár informatikai fejlesztéséhez szükséges források biztosításáról) alapján közel 10 milliárd forintos állami támogatást kapott. A projektet a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) és az OSZK kon-

zorciuma valósítja meg. A KIFÜ felelős a projekt irányításáért és a beszerzésekért, az OSZK pedig a személyi és szakmai háttérrel biztosítja. A projekt 2016 novemberétől 2018. december 31-ig tart.

A tennivaló sok, az idő azonban kevés! A feladatok között kiemelt helyen szerepel az Országos Közös Platform (OKP) projekt, amely egyrészt az OSZK régi integrált könyvtári rendszerét váltja föl, másrészt az országos könyvtári szolgáltatások megújítását biztosítja. Technológiai értelemben egy olyan „felhő” alakul ki, amely képes lesz nem csak az OSZK, hanem más könyvtárak alapvető folyamatainak működtetésére – utalt a Gaálné Kalydy Dóra által említett szándéknyilatkozatra. A közös platform révén megújulhat a MOKKA, a MOKKA-R, az MKDNY és ODR is. A folyamathoz azonban a meglévő adatokat az együttműködést biztosító közös „nyelvre” kell hozni. Ennek érdekében elkezdődik a korábban keletkezett adatok konszolidációja, és elkezdődött az RDA (Resource Description and Access) bevezetése is. A rendszer képes lesz a komplexebb könyvtári adatmodellek alkalmazására is (FRBR, BIBFRAME).

A meglévő és keletkező digitális tartalmak kezelésére, szolgáltatására szintén a közös platform adhat megoldást. Ugyanakkor a digitalizált anyagok fenntartható szolgáltatása csak akkor képzelhető el, ha a meglévő, illetve a létrejövő digitális tartalmak hosszú távú megőrzése is biztosított lesz és elegendő tárhely áll rendelkezésre. Elindult a web-aratás és web-archiválás kérdéseivel foglalkozó kísérleti program is, amely megfelelő elméleti

és technológia alapot teremt a magyar webtér folyamatos mentésének megvalósítására. Ezek mellett a tartalomszolgáltatás fejlesztése is kiemelt szerepet kap: megújul néhány korábbi honlap (Corvina-, Nyelvemlék-, Typográfiahonlap) és több mint egy tucat új, úgynevezett tudástár is megvalósul és útjára indul a közgyűjtemények számára is nélkülözhetetlen Magyar Nemzeti Névtér is.

A Digitális Jólét Program és a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia is kiemelt feladatként határozza meg a digitalizálást. Ebben a feladatban az OSZK-nak is fontos szerep jut. A következő évben létrejön az OSZK-ban egy új digitalizáló központ, ami – a tervek szerint – évente 6-10 millió oldal minőségi digitalizálására lesz képes. A digitalizáláshoz a megfelelő tárolókapa-
citás is biztosítva lesz.

A fenti folyamatok, azonban nem kivitelezhetők az OSZK szervezeti kultúrájának, szervezetének fejlesztése nélkül, illetve a szakmai munkát érintő infrastruktúra modernizálása nélkül. Természetesen egy ilyen nagy volumenű projekt sok új kérdést vet fel. Sok még a tisztázandó részlet, de a folyamat elindult. Az eredmény nemcsak az OSZK, hanem a magyar könyvtári szolgáltatások megújulása lesz.

A nap záró előadásában Karácsonyi Gyöngyi, főigazgató a Könyvtári Minőségi Díjas Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárról beszélt. Bemutatta az utat, mely a minőségi díj elnyeréséig vezetett. Az út nem volt nehézségektől mentes, hiszen a DEENK rendkívül összetett struktúrával rendelkezik. A könyvtár hét egysége, az egyetem öt campusán található, ahol az

egyetemi könyvtári feladatok mellett a közkönyvtári és a nemzeti könyvtári tevékenységeket is össze kell hangolni. A minőségirányítási szemlélet bevezetésére, meghonosítására külön munkacsoportok alakultak. A közös munka eredménye, hogy ennek a hatalmas és szerteágazó könyvtári rendszernek szervezeti felépítése, a munkafolyamatai, a szolgáltatásai átláthatóbbá és hatékonyabbá váltak. A Minőségi Könyvtári cím azonban nem egy folyamat végét, sokkal inkább kezdetét jelenti. A minőségirányításon alapuló szemlélet folyamatos megújulást, fejlődést feltételez. Megfelelni a felhasználói igényeknek, az új könyvtári trendeknek legyenek azok a hagyományos fizikális térben, vagy akár a „felhőben”.

Az ismeretek közlésének, előállításának, terjesztésének és közvetítésének módszerei és technikai manapság gyorsan és radikálisan változnak. A XXI. század gyűjteményeinek kihívása éppen ebben rejlik: képesek leszünk-e a könyvtárak hagyományos szerepeit újrafogalmazni, megfelelni a megváltozott felhasználói igényeknek és a modern technológiai környezet elvárásainak? A választ majd a jövő adja meg, de a sikeres helytálláshoz a könyvtárak közötti összefogás és együttműködés nélkülözhetetlen.

*Varga-Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár*

„...hasonlítva a házigazdához, aki kincseiből régít és újat hoz elő” Mt 13,52

EKE KONFERENCIA 2017 – DEBRECEN

Az idei összejövetel második napján a szakmai délelőttöt követően Nagyváradra kirándultunk. A nagyváradai séta a római katolikus székesegyházban kezdődött, ahol a templom történetének ismertetése után megtekintettük az Egyházművészeti Gyűjtemény kiállítását. A székesegyház után a püspöki palotába látogattunk, majd a nagyváradai várat kerestük fel. A kiállítás megtekintése, egy kis meglepetés és egy rövid pihenő után a belvárosban folytatódott a programunk, Nagyvárad számos nevezetességeit ismerhette meg a csoport.

Pénteken ismét a szakmai előadásoké volt a főszerep. A délelőtti program címe, mottója: Változunk – maradunk: „... hasonlítva a házigazdához, aki kincseiből régít és újat hoz elő.” Elsőként dr. H. Hubert Gabriella beszámolóját hallgathattuk meg az Evangélikus Országos Gyűjteményről, az elmúlt időszakban elvégzett munkáról.

Ezt követően az idén 300 éves Piarista Központi Könyvtárról tartott előadást Baranya Péter. 2011-ben a könyvtár visszaköltözhetett eredeti épületébe, és az elmúlt években új funkciókkal, szolgáltatásokkal bővült. Ezekről tájékozódhattunk a könyvtár vezetőjének beszámolójából.

A szakmai program utolsó előadásaként Bán Magdolna, a Kecskeméti Református Könyvtár és Levéltár igazgatója 7 református gyűjtemény helyzetéről számolt be „...Aki benne hisz az nem fut!” (Ézs 28,16) Helyzet-, és jövőkép hét (helyett öt) református gyűjteményről címmel. Bemutatta a hét református gyűjtemény együttműködésének kezdeteit, majd Bán Magdolna összefoglalta az egyes gyűjtemények jelenlegi helyzetét. Előadását összeggzéssel zárta: milyennek látja a jelenlegi helyzetet, és milyen megoldásokkal lehetne ezen javítani.

Ezúton is köszönjük a házigazdák-nak a kedves fogadtatást és a szervezőmunkát. Az idei évben a reformáció 500. évfordulója alkalmából osztatlan elismeréssel szemlélhettük a Debreceni Református Kollégium csodálatosan felújított épületeit és gazdagodó intézményeit. Az EKE éves találkozója mindig jó alkalom arra, hogy megfrissüljünk kicsit a szakmai tudásban és szemléletben, de leginkább a személyes találkozások, kapcsolatépítés és elmélyítés nagyszerű keretével is szolgál ez a három nap.

*Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi
Gyűjtemény Könyvtára, Sárospatak*

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA A SZENT ERZSÉBET HÁZBAN NEGVEDIK ALKALOMMAL

Negyedik alkalommal csatlakozott a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozathoz. Ezen az estén olyan tárgyakat vettünk elő, amelyekkel a kiállításban nem találkozunk a látogatók. Az esti nyitást követően a hozzánk betérők előadást hallgathattak a Gyűjtemény egyházi textilanyagáról, a tűfestéses technikával készült alkotásokról és az apácamunkákról. A téma iránt érdeklődők az előadásokat követően nagytáblával nézhették meg a raktárból erre az alkalomra elővett tűfestéses miseruhának és a Szent József Credo Férfi Társulat Társulati zászlójának aprólékos himnuszát. Kérdéseikre dr. Szabó Irén, a gyűjtemény vezetője és Koscsó Istvánné, a sárospataki himnuszok vezetője válaszolt.

Az évek óta nagy népszerűségnek örvendő programunkat idén is megszerveztük: vendégeinket a kertben és a nyitott régészeti bemutatóhelyen fogadtuk, ahol gyógyteákat kóstolhattak. Az érdeklődők olyan gyógyteákkal

ismerkedhettek meg, amelyeket a hétköznapiak során nem feltétlenül fogyasztanak: pl. zsálya vagy levendula tea. Ezek mellett természetesen az ismertebb citromfű vagy menta tea sem maradhatott el. A gyógyteák mellett látogatóink megismerkedhettek a gyógynövényszappanok készítésével. Mind a teák, mind a szappanok hozzávalója a Szent Erzsébet Ház kertjében található gyógynövénykertből került ki. A gyógynövények mellett a rózsaszirm sem maradhatott el, mint egyik fontos szappan-alapanyag. A legkisebbek szappan-füzért is készíthettek, így nemcsak „elméletben” hallhattak a szappanokról, hanem „fizikailag” is láthatták, tapasztalhatták a gyógynövényszappanok állagát, illatát.

Az egész este folyamán kézműves foglalkozások várták a kicsiket és a nagyokat: hímézhettek, levendulabuzogányt készíthettek és papírból rózsát hajtogathattak.

*Kelecsény Mónika
Római Katolikus Egyházi
Gyűjtemény Könyvtára, Sárospatak*

ÚJDONSÁG

Xeravits Géza

Egy nap Jézus nyomában : Az Olajfák-hegyétől a Szent Sírig

Agra Kulturális Utazási
Társaság, Budapest, 2017.

Martin C. Putna

Képek az orosz vallásosság
kultúrtörténetéből

Kalligram, Pozsony, 2017.

MKE VÁNDORGYÜLÉS A „REFORMÁCIÓ 500” HANGULATÁBAN

Az első benyomásom az volt, mintha az EKE debreceni programja folytatódott volna a Magyar Könyvtárosok Egyesülete miskolci 49. vándorgyűlésén, bár annak mottója *„Az élet minősége – könyvtárosok a társadalom szolgálatában”* volt. A programfüzetben ugyanis számos, a reformációhoz kapcsolódó előadást fedeztem fel. Érthető is, hogy a könyves társadalom megemlékezik erről az igen imponáló, félévezredes évfordulóról, hiszen nagyon is sokat kapott tőle. Elég, ha csak a magyar nyelvű kultúra, az irodalom fejlődésére és a könyvnyomtatás fellendülésére gondolunk. Ráadásul a 2017-es vándorgyűlésnek helyszíne Miskolc, éppen annak a megyének a székhelye, ahol található Vizsoly, az első teljes magyar nyelvű biblia – a Károli Biblia – 1590-es kinyomtatásának helyszíne.

A Helyismereti Szekcióban Fazekas Csaba (Miskolci Egyetem BTK) a protestáns történetírásról beszélt, majd a miskolci Belvárosi Evangélikus Gyülekezet lelkésze, Sándor Frigyes egy digitális mintaprogramot mutatott be Luther Miskolc városára gyakorolt hatásairól. A Műszaki Szekcióban egy miskolci műgyűjtő, Barna György bibliagyűjteményének protestáns bibliáit mutatta be Gyulai Éva (Miskolci Egyetem BTK). Az Olvasószolgálati Szekcióban pedig Dienes Dénes, a pataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek igazgatója tartott előadást *„A reformáció és Biblia”* címmel.

A jubileumra emlékező programok mellett azonban a konferencia címének megfelelő tematikájú előadásokat is hallhattunk. A szép számú biblioterápiáról szóló előadás mellett több, Miskolc városához köthető témáról is hallottunk. Ilyen volt a MATARKA elmúlt 15 évéről tartott beszámoló, amelyet életre hívója a Miskolci Egyetem Könyvtárának volt főigazgatója, Burmeister Erzsébet tartott. Ugyancsak Miskolc volt

születési helye az EPA-nak, amelyről megálmodója, Drótos László beszélt.

Zsúfolt nézőtér fogadta a nagy- és kis plenáris ülés előadóit. Dr. Hörcsik Richárd országgyűlési képviselő, az Európai Ügyek bizottsága elnöke *„Gutenberg találmánya és a mai kihívások”* címmel tartott előadást. Rámutatott, hogy a felgyorsult információáramlásban mennyire színes lett az információk rögzítésének a köre, hiszen a nyomtatott formák mellett ma már egyenrangúan vannak jelen a digitális változatok is. Ezzel együtt jelentősen megváltoztak az információkeresés módszerei. Sokan viszont nem rendelkeznek ezekkel a készségekkel. Egyébként pedig még a jártasaknak is nehéz sokszor megtalálni a tűt a szénakazalban.

A gigantikus információs fejlődés mellett azonban nem kell temetni a Gutenberg galaxist, hanem inkább át kell értékelni. El kell fogadnunk, hogy a használói igények megváltoztak. A papírra nyomtatott könyv helyett ott az e-könyv, de a digitális korszakban is van igény a könyvtárakra. Szerepük azonban megváltozott, egyre inkább közösségi terekké válnak, különösen a kistélepeleéseken, ahol közösségsszervező tényezők lettek. Akkor járunk el helyesen, ha teret engedünk a különböző igényeknek. A kutató találjon nyugodt sarkot az elmélyült kutatáshoz, de a „kütyös” Y, Z generáció is tudja kielégíteni villódzó igényeit. A multifunkcionális könyvtárak azonban multifunkciós könyvtárosokat is megkövetelnek, akiknek a hagyományos könyves tudásuk mellett nyitottaknak kell lenniük új ismeretekre. A Neumann-galaxis viszont jól hasznosíthatja a könyvtárosok rendszerező képességeit, vagy azt a tapasztalatát, mellyel megtaníthatja a használókat a releváns és valós információk kiszűrésére. Hiszen napjainkban fenyegető veszélyt jelentenek a torz információk, vagyis, hogy számos ellenőrizetlen forrásból

származó információ kering szabadon, bárki számára hozzáférhetően a neten. Ezek valódiságát vagy hamisságát eldönteni nehéz.

A kispelenárius ülés fő előadását Péterfalvy Attila adatvédelmi biztos, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke tartotta „*A személyes adatok kezelése a könyvtárak életében*” címmel. Előadásában hallottunk az adatvédelem új európai trendjéről. 2018 májusában lép hatályba az EU 2016/679 sz. rendelete, amely a tagállamok számára előírja az adatvédelem kötelező alapjait. A tagállamok csak olyan kérdéseket szabályozhatnak, amiről nem rendelkezik az EU-s jogszabály.

Az előadásból fontos fogalmakat ismerhetünk meg, pl. az „elfeledtetés joga”, ami nem más, mint egy adattörlés esetén az adatot törlő szervnek értesíteni kell minden partnert, akinek már korábban továbbította az ominózus adatot. Szó volt a könyvtárakban található olyan ún. érzékeny adatokról, mint pl. kölcsönzési adatok, amelyből következtetni lehet egy személy érdeklődési körére, amit aztán pl. marketing céllal kereskedelmi tevékenységet folytatók felhasználhatnak. Figyelnünk kell majd arra, hogy adatvédelmi incidens esetén 72 órán belül jelentést kell tenni az adatvédelmi hatóság felé. Az adatokkal való visszaélést pedig bírságolják. Visszaélés esetén pedig az adatokat kezelő szervezeteknek kell bizonyítaniuk, hogy megfelelően kezelték azokat.

Úgy vélem, a könyvtárak munkatársainak van még mit tenniük és tanulniuk adatvédelem terén. Hörcsik Richárd előadásában utalt dániai példákra is, melyet a kispelenárius ülésen megerősített Gerencsér Judit MKE főtitkár és gyakorló jogi könyvtáros beszámolója, aki a közelmúlt-

ban egyhetes tanulmányúton vett részt több társával. Ő is hangsúlyozta, hogy a dán könyvtárakban az ember az első. Ennek bizonyítéka az alborgi egyetemi könyvtár jelszava: „*Gondolkozz vendégként, cselekedj házigazdaként*”. Dániában ma már egyre természetesebb a 24 órás szolgáltatás, amely nemcsak olvasótermek használata vagy portál elérések formájában létezik, hanem személyes párbeszéd formájában is. A dán könyvtári rendszerben egységes és nagyíramú digitalizálás zajlik – vannak könyv nélküli könyvtárak is. Ugyanakkor a dániai könyvtárakban erőteljes a közösségi tér funkció, melyet építésetileg is segítenek az igényekhez alakítható mobilizálható terekkel.

Feltűnt és örömmel töltött el, hogy a vándorgyűlésen sok egyetemi hallgató és fiatal kolléga vett részt. Szokás szerint bemutakoztak a kiállítók, játékra csábítva a standjaikat felkeresőket és bemutakozó előadásokat is tartottak a szekciók mindegyikében.

A vándorgyűlést a Miskolci Dixieland Band Koncertje színesítette és az utolsó nap sor került kirándulásokra is, mely során a megyével ismerkedhettek az ide látogatók, többek között Vizsolyal.

Mi egyházi könyvtárosok pedig különösen büszkéek lehettünk arra, hogy kolléganőnk **Mészáros Kornélia**, a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának vezetője kapta a Kovács Máté Alapítvány által felajánlott „*Az év fiatal könyvtárosa*” díjat. Kolléganőnk a kitüntetést a „*Megőrzés és megosztás egyházi környezetben*” című pályaművével nyerte el. Ez úton is szívből gratulálunk neki!

dr. Kührner Éva

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi
Főiskola Könyvtára

DIGITALIZÁLÁS

AZ EURÓPAI TEOLÓGIAI KÖNYVTÁRAKBAN

BETH KONFERENCIA, ZÁGRÁB, 2017. SZEPTEMBER 9-12.

Több szempontból is sikeres konferenciát tartott a BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie), a teológiai könyvtárak egyesülete Zágrábban idén szeptemberben. A helyszín megválasztásával ebben az évben is sikerült újabb könyvtáros kollégákat megnyerni a részvételnek, különösen jól reprezentáltak voltak a volt jugoszláv országok egyházi könyvtárai, és különböző felekezetek fenntartásában működő új szlovák kollégákat is megismerhettünk a konferencián. A házigazda horvátok a konferencia tematikájához illeszkedő témákban bemutatták szoros együttműködésüket is a horvát egyetemi könyvtárakkal és a felsőoktatásban dolgozó kutatókkal.

A konferencia részvételi felhívása is hangsúlyozta, hogy nemcsak sikeres projektek megismerése a konferencia célja, hanem olyan tanulási útvonalak bemutatása is, amikor az elkövetett hibákból okulva volt képes jobb megoldást találni a digitalizálási folyamatra az azt tervező és/vagy kivitelező munkatársi csapat. Az előadók teljesítették ezt a feladatot, sok apró, lényegtelennek tűnő hiba káros hatásait mutatták be a digitalizálási munkafolyamatok több pontján (pl. file-elnevezések, felbontás és színválasztás, párhuzamos munka, stb.)

A konferencia előadásai a BETH honlapján elérhetőek, ezért nem az egyes előadásokból emelném ki a legfontosabb információkat, hanem az egészből vonnék le néhány tanulságot. Hiszem, hogy állításaimat a konferencia résztvevői a digitalizálás axiómáinak tekintenek.

Zágráb, Sárkányölő Szent György szobra

Európai partnert, bázishelyet keres az Internet Archive. A világ több pontján tömeges szkennelést végző műhelyt működtető és csak könyvből 12 milliót letöltésre kínáló digitális könyvtárt létrehozó európai bázist építenének. Figyelemre méltó hordozható két kamerás digitalizáló robotuk, mely óránként 800 kép rögzítésére alkalmas. Ezek utómunkálatait és gyűjteménybe rendezését is vállalják, strukturált metaadatokkal való kiegészítéssel együtt. A gyűjtemények fenntartását 25 évig vállalják.

<https://archive.org/>

A németországi evangélikus egyház könyvtárai és levéltárai közösen veszik számba és digitalizálják azt a 10.000 db-ra tehető kötetet és újságcikket, illetve további 9.000 db-ra tehető vitairatot, prédikációt és aprónyomtatványt, melyek a hitleri Németországban zajló Kirchenkampf eseményeinek, történetének kutatását és társadalmi feldolgozását teszik lehetővé. Külföldi könyvtárak bekapcsolódását is szívesen veszik, mégpedig olyan kéziratos anyagok, főleg levelek vagy újságcikkek, korabeli tudósítások digitális másolatait várják, amelyek a korszakhoz vagy eminens személyiségekhez kapcsolódnak.

(<http://pionlib.de/kirchenkampf>)

1. A digitalizálásban az állományvédelem nem elsőrendű szempont már.

Miért? A leginkább veszélyben levő dokumentumok állományvédelmi célú digitalizálása jórészt megtörtént már. Az elsőrendű cél a szolgáltatás, a közrebocsátás, a hozzáférés biztosítása. Természetesen a digitalizálás során az eszköz, eljárás megválasztásánál az állományvédelemnek érvényesülnie kell, de nem a dokumentum helybeli szolgáltatásának helybeli kiváltása a cél.

2. Helyét átvette az **egyetemes hozzáférés minden tudáshoz**, ami az open access szellemében fogant jelmondata is az Internet Archive-nak (képviselője egyébként meghatározó előadója volt a konferenciának).

Az egyetemes hozzáférés biztosítása azonban nem is olyan magától értetődő ott, ahol az internet-hozzáférés korlátozott vagy csak telefonos kapcsolaton keresztül megoldható, illetve a számítógépek kapacitása sem alkalmas nagyméretű adatmennyiség kezelésére. Rob Bradshaw egyedül, szabadidejében építi a Theology in the web című teológiai műveket tartalmazó weboldalát, amelyhez intézményi háttér nélkül működő afrikai használói is sikeresen hozzá tudnak férni, onnan letölteni.

3. A kis gyűjtemények, a helyi érdeklődésre számot tartó állományrészek „kísérleti” digitalizálása helyett **nagy, átfogó gyűjtemények tömeges digitalizálásának** a korát éljük.

Miért? A google-lel és mintájukra más cégekkel való együttműködést a nagy méretű digitalizálásban a nagyobb könyvtárak sikeres projektként élték meg, és további ilyen együttműködéseket terveznek. A kiválasztott, digitalizálandó állományok felett teljes kontrollt gyakorolhattak, még a google print-on-demand szolgáltatása sem árnyékolta be használati statisztikáikat.

4. Egyéni digitalizálás helyett együttműködésre van szükség.

A digitálisan elérhető tudásanyag már akkora, hogy a helyi gyűjteményeknek nincs esélyük látszani, hacsak metaadataikat nem aggregálják más, nagyobb gyűjtemények. Sőt, ajánlatos minél több nagyobb gyűjteménybe beleilleszteni saját digitális tartalmainkat, a láthatóság maximalizálása miatt. A konferencia igazán meggyőző pillanatai voltak, amikor az USA egyik teológiai oktatási intézménye beszámolt együttműködéséről egyrészt az Internet Archive digitális könyvtárral, ahol ő tudta élvezni a cég digitalizálási kapacitását, másrészt néhány olyan kisebb könyvtárral, amelyben már

Shared Digital Library – osztott tulajdonban lévő digitális könyvtárat hozott létre a Claremont School of Theology. Az ötletet egy olyan oktatási programjuk adta, amelyben félénként csak egy hetet töltenek a diákok az egyetemen, a többit távoktatási formában teljesítik, őket digitális tananyaggal és könyvtári szolgáltatással látják le. A költségek minimalizálására társakat kerestek és találtak a programhoz. Közös új digitális könyvtárat alapítottak, amely csak értékes, a stúdiumokhoz kapcsolódó elektronikus forrásokra fizet elő. A tartalom-előfizetői szerződések egy adott diáklétszámhoz kötődnek, és ameddig ezt eléri, további intézmények csatlakozását is fogadni tudják, ráadásul az újonnan csatlakozó intézmények befizetéseik 40%-ában új források előfizetését is kérhetik, és az új csatlakozásokkal tovább csökkenthetőek a tagok költségei.

(www.digitaltheologicallibrary.org)

Záhony, Szent István székesegyház kapudíszei, középen Szent György

elkészült fejlesztéseiket, infrastruktúrájukat tudták felajánlani a kisebbek javára, arra a mintára, amelynek maguk is hasznélvezői voltak.

5. A mennyiségi mellett a minőségi digitalizálás kutatása is erőteljesen fejlődik.

Olyan digitalizálási eljárások, eszközök fejlesztése folyik, amelyek a minél hűebb képalkotást célozzák: több irányból történő felvételek digitális szerkesztése révén akár 3D-s felvételek szolgálják a hitelességet, a távoli kutathatóságot, egy-egy képnél például az ecsetvonások iránya, az anyag textúrája is hűen visszaadható. Ugyanakkor olyan készülékek is elérhetőek a piacon, amelyek a terepmunkát segítik, hordozható kivitelben készülnek, és az elszigetelt, a tudományos vagy közérdeklődéstől is elzárt gyűjtemények kampányszerű digitalizálása is megoldható velük.

6. A digitalizálás alkalmazása egyre kreatívabb.

Újabb és újabb gyűjtemények hozhatók létre a meglévő digitális objektumokból, tananyag fejleszthető köréjük, virtuális tematikus kiállításokat lehet létrehozni és lassan a tudományos kutatási és kiadási tevékenység is ráépül ezen objektumok milliárdjaira.

Bálint Ágnes

*Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára és Teológiai Szakkönyvtára*

KÖNYVTÁRAK A FENNTARTHATÓSÁGÉRT – ZÖLD UTAT A JÖVŐNEK

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2017. augusztus 31-én hatodik alkalommal szervezte meg Hagyományok és kihívások című szakmai napját. A sorozaton belül az idei program tematikus címe Zöld utat a jövőnek – Könyvtárak a fenntarthatóságért.

A fenntartható fejlődés és a zöld szemlélet kialakítása a társadalom egészét érintő problémakörként a könyvtárak felelősségének kérdését is felveti. Az új technikai kihívások mellett a könyvtári szolgáltatások hatékony működtetése során egyre nagyobb hangsúly helyeződik a hu-

mánökológiai szempontok figyelembevételére és a környezettudatos gondolkodásra, amely a könyvtárak fejlődési irányát is kijelöli.

A konferencia fő céljaként azt jelölték meg, hogy összefoglaló képet nyújtson a hazai és a nemzetközi „zöld könyvtári” törekvésekről, eredményekről az IFLA célkitűzéseinek tükrében. A délelőtti előadások Dr. Darázs Lénárd egyetemi docens, az ELTE általános rektorhelyettesének megnyitójával kezdődtek. Beszédében hangsúlyozta, hogy a fenntarthatóság korunk egyik legnagyobb kihívása, és hogy az ELTE elkötelezett ebben az irányban. Ezt mi sem bi-

Glagolita horvát misszálé
reprint Szent György-ábrázolása.
Az eredeti az isztambuli
Topkapı Palotában található.

zonyítja jobban, mint hogy a könyvtár épülete nemrég esett át energetikai felújításon. Kálóczi Katalin, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főigazgatója kiemelte zöld szemléletű minőségirányítási tevékenységüket, illetve azt, hogy külön Zöld könyvtár munkacsoport dolgozik az intézmény hatékony és ökológiai szempontokat figyelembe vevő működésén.

Barátné dr. Hajdu Ágnes, Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke; az IFLA igazgatótanácsának tagja, az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet tanszékvezetője előadásának címe: Könyvtári támogatás az ENSZ fenntartható fejlődési céljaihoz. IFLA projektek és akciók. Beszédében a lengyelországi Wrocławban, augusztus 19-től 25-ig tartott IFLA (Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége) konferencia eredményeire is kitért. Az elnök asszony hangoztatta az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokban és az MKE által is aláírt Lyoni nyilatkozatban megfogalmazott fenntarthatóság irányvonalának fontosságát. Megtudtuk, hogy az IFLA minden évben meghirdeti a legzöldebb könyvtárak számára az IFLA Green Library Awardot, a díjat tavaly a közösségi erővel felújított mexikói El Pequeño Sol ecological library kapta.

Ritter Dávid, az ELTE Informatikai Igazgatóságának igazgatója a smart egyetem témáját ismertette, amelyben a könyvtár mint információs

hub funkcionálna.

Dubniczky Zsolt, az ELTE BTK Történeti Intézet Szekfü Gyula Könyvtárának munkatársa átfogó képet adott a zöld könyvtárakról. A már említett IFLA Green Library Award mellett kiemelte, hogy Magyarországon is létezik hasonló elismerés – nem csak könyvtárak számára –, a Magyar Telekom DELFIN-díja (Díj egy Elkötelezett, Fenntartható, Innovatív Nemzedékért). Az itthoni helyzetkép ismertetésekor néhány könyvtár környezettudatos tevékenységét is kiemelte. A környezettudatosságnak négy alappillére van: az épület korszerűsítése, a működéssel kapcsolatos fenntartható megoldások, a szemléletformálás és a környezettudatos közösség építése. Néhány ötletet is megosztott a hallgatósággal, amelyek közül többet már megvalósítottak magyar könyvtárakban is: esővízgyűjtők kialakítása és kölcsönkerékpárok beszerzése, zöld olvasóterem létesítése. A plenáris ülést Mátyás Melinda, az ELTE Egyetemi Könyvtár könyvtárosa zárta, aki egy digitalizálási projektet mutatott be Beszédes Kálmán 19. századi festő és grafikus digitalizált rajz-, kézirat-, és írásos hagyatékán keresztül.

Délután két szekcióban folytatódott a szakmai nap: A könyvtár mint a fenntartható építkezés része, illetve az Intelligens technológiák, megoldások, „zöld” tartalmak – témák közül választhattak a résztvevők. Szick Sándor, az

ELTE Műszaki Főigazgatóságának beruházási igazgatóhelyettese az ELTE Egyetemi Könyvtár épületén végzett energetikai felújításról adott árnyaltabb képet. Az épület 1876-ban eredetileg is könyvtárnak épült, ma már műemlék. A renoválás időszerű volt, mert az elmúlt közel harminc évben ilyen irányú fejlesztés nem történt. A könyvtár immár gazdaságosabban üzemel, megtörtént a nyílászárók cseréje, a fűtési rendszer korszerűsítése és a napfénytető felújítása is.

Magyarországi könyvtárak munkatársai számoltak be zöld könyvtári tevékenységükről – ha még nem is tömegesen, de elindultak környezettudatos könyvtári kezdeményezések, beruházások, illetve a munkatársak és a társadalom

szemléletformálása. Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, komposztálás, kertek kialakítása, víz- és energiatakarékosság, kerékpáros közlekedés támogatása; rendezvényeken a műanyag táányérok és evőeszközök helyett egyéb alternatívák, például biológiailag lebomló, komposztálható megoldások alkalmazása stb. A szakmai nap kiállítói, szponzorai: az EBSCO Information Services, az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány, az Ex-Libris, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a ProQuest voltak.

(Az összefoglalás a MaNDa cikke alapján készült: <https://goo.gl/UWxprb>)

Endrész Katalin

Apor Vilmos Katolikus Főiskola Könyvtára

MÚZEUMPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSOK A RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZI GYŰJTEMÉNYBEN

A Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény múzeumpedagógiai foglalkozásokat szervezett 5-8. osztályos tanulók számára. A gyűjtemény kiállítótereiben pünkösdtől tizenegy alkalommal vártuk a tanulókat „A gótikus templom felépítése” című múzeumpedagógiai órákra. A 45 perces foglalkozások alatt a tanulók megismerkedtek a gótikus stílus és a gótikus templomok jellemzőivel. Játékos formában, kirakók, feladatok, kvízzjátékok segítségével megtanulták, hogyan „épül” fel a gótikus templom, ismerkedtek a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény egyházművészeti kiállításának anyagával, ezáltal ezek a tárgyak számukra többé már nem csak kiállítási tárgyak, hanem helyüket is ismerik a templomban. Gyarapították ismereteiket arról,

hogy az egyes tárgyaknak a templomon belül milyen funkciói voltak és vannak, mire használták és mire használják ma is legtöbbjüket.

A múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz sikerült olyan anyagokat elkészíttetni, amelyek a gyerekek nagy élvezettel használtak. A sárospataki gótikus bazilikát ábrázoló puzzle, valamint egy kvízzjáték anyaga sikert aratott. A foglalkozás végén a gyerekek az elhangzott információk alapján totót töltöttek ki, felmérve, mi mindent jegyeztek meg a foglalkozáson.

Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi
Gyűjtemény Könyvtára,
Sárospatak

1517
2017500
reformációHÍREK ÉS
ESEMÉNYEK***ECCLESIA SEMPER REFORMANDA...******COMMUNIO ECCLESiarum... UT UNUM SINT...*****KIÁLLÍTÁS A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJÁN
A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁGI KÖNYVTÁR
KLASSZICISTA TEREMKÖNYVTÁRÁBAN****2017. március 21. és 2018. március 21. között**

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban rendezett tárlat címe, mottója a következő igazságokra utal: *Ecclesia semper reformanda...* az Egyház állandó, ugyanakkor állandóan változó valóság Isten kegyelme által. Az évszázadok során intézményesült Egyház a Szentlélek vezetése alatt, belső ösztönzésekre és külső hatások által folyamatos megújulásban él. *Communio Ecclesiarum ...* az Egyház élő eleven feje Krisztus... Ő kapcsolja össze a róla elnevezett keresztényeket, minden Krisztus-hívő felekezetet, aki megvallja, hogy ő a második isteni személy. *Ut unum sint...* a Teremtő kezdettől fogva elgondolt terve és szándéka, hogy mindannyian egyek legyünk Krisztusban.

A kiállítás az 500. évfordulón megemlékezik *Luther Mártonról* és a többi, Luthert megelőző vagy követő reform-törekvőről: *Rotterdami Erasmusról*, *Ulrich Zwingliről*, *Philipp Melanchthonról*, *Kálvin Jánosról*. Alakjukat korabeli könyvkötésekkel idézi meg: szokás volt, hogy a reformátorok, műveiket vaknyomásos bőrkötésben adták ki, a szerző és a kiadást szponzoráló főúr portréjával. Bemutatja a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban őrzött korabeli és korai Luther műveket, valamint Kálvin János munkáit is.

A reformáció egyik legtermékenyítőbb és a kultúra egész területén ható eredménye volt az eredeti nyelvű forrásokból dolgozó, nemzeti

nyelvű *szentírásfordítások* elkészítése. A bemutatott korabeli szentírásfordítások előzményének tekinthető a kéziratosság korából több szentírási részlet fordítása (Bécsi-, Münchener-, Apoc-Kó-

1517
2017500
reformációHÍREK ÉS
ESEMÉNYEK

dex), majd az Erasmus-Biblia; Rotterdami Erasmus évszázadokig ható szellemisége, ki- nek hatása Magyarországon is érzékelhető volt. A magyar erasmisták legjelesebbje *Sylvester János*, akinek Újszövetsége (a tárlóban a 2. rit- kább kiadást láthatjuk) az első Magyarországon, magyar nyelven megjelent mű.

A reformáció eszméi nagy hatással voltak egész Európában és Magyarországon is. A kiállítás ki- emeli *Jodocus Chlichtoveust*, aki szimpatizált a humanista eszmékkel, sürgette az egyház meg- újulását, de a reformációval, Lutherrel szembe- fordult, és a skolasztikus teológia védője ma- radt. A magyarok közül *Oláh Miklóst*, *Zsámboki Jánost*, *Heltai Gáspárt* idézi meg. Oláh Miklós Németalföldön ismerkedik meg Erasmusszal, hatására erasmista lesz, de hazatérve megindítja a katolikus restaurációt. Ő fedezi fel és iskolá- ztatja Zsámboki Jánost, aki többek között Wit- tenbergben tanul, Melanchthon tanítványaként. Ugyancsak Wittenbergben járt egyetemre Heltai Gáspár nyomdász, aki katolikus papként luther- ánus hitre tér, később csatlakozik a szakramen- tarizmus híveihez, majd az antitrinitáriusokhoz.

A kiállítás felmutatja a kálvinista családba szü- letett *Pázmány Péter* alakját, a katolikus meg- újulás vezéregyéniségét, és a szintén református gyökerű, több területen (egyházi közigazgatás, hitújítás, művészetek) nagyhatású *Padányi Bíró Mártont*.

A humanizmus és reformáció képviselői általá- ban széles látókörű, sokoldalú műveltségű, több területen is kiválót alkotó polihisztorok. Ilyen volt *Szenczi Molnár Albert*, szótárak, nyelvta- nok, Biblia és más teológiai valamint szépirodal- mi fordítások szerzője, szerkesztője. Az ugyan- csak több irodalmi műfajban jeleskedő bencés *Guzmics Izidor* a 19. században a katolikus és protestáns felekezetek közeledése – valójában az ökumenizmus – előfutárának tekinthető. *Szoszna Demeter*nek a katolikus Cantus Catholicihez kö- tött alapvetően katolikus kéziratos énekesköny- ve, melyben protestáns énekeket is találunk, ar- ról tanúskodik, hogy a mindennapi életben már a 18. században sem mindig volt nagy távolság katolikusok és egyéb felekezetűek között.

Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Mióta dolgozol ott? Hogyan kerültél oda? Miért, hogyan lettél könyvtáros? Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki munkádnak?

Kernács Henriett, ciszterci nővér vagyok a kismarosai ciszterci közösségből. 2004. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén kezdtem meg itt a jelöltidőt, és 2010. augusztus 6-án, Urunk Színeváltozásának ünnepén tettem örökfogadalmat.

A monostor könyvtárában – a Ciszterci Nővérek Boldogasszony Háza Monostor Könyvtárban – 2006 óta dolgozom. Örökfogadalom után – vagy már azelőtt – minden nővérré rábíznak egy-egy nagyobb területet, amelyért ő lesz felelős. Rám – ilyen nagyobb területként – a könyvtári munkákat bízta a Közösség, amit örömmel és hálával fogadtam. Annak ellenére is, hogy – bár a gimnázium utolsó évében és az egyetemi évek során megszerettem az irodalmat, a könyveket és az olvasást – magamtól, úgy hiszem, soha nem gondoltam volna arra, hogy könyvtárban könyvtárosként dolgozzam. Mivel nem volt sem könyvtárosi végzettségem, sem gyakorlatom a könyvtári munkában, 2006. február 6. és november 23. között az Országos Széchényi Könyvtárban részt vehettem egy könyvtáros asszisztens képzésen. Emellett 2008. március 27. és április 8. között elvégeztem egy SZIKLA (Szikla Integrált Könyvtári Rendszer) tanfolyamot, mert ezt a számítógépes rendszert választottuk könyvtárunk számára katalogizálásra, olvasói nyilvántartásra és kölcsönzésre. Már 2006-ban elkezdtem segítséggel használni a programot könyveink bevételezéséhez, a bevitt könyvek adatainak javításához és kiegészítéséhez, valamint könyvkereséshez és kölcsönzéshez, a tanfolyamon azonban elmélyíthettem és kiegészíthettem az így, eddig megtanultakat.

Monostori könyvtárunk egyik sajátos és fontos

jellemzője, hogy nyilvános könyvtárként működő szerzetesi könyvtár. Gyűjteményünk jellegénél és feladatánál fogva a szakkönyvtárak, ezen belül pedig a teológiai

szakkönyvtárak sorába illeszkedik, bár több kapcsolódó (szak)területen is – filozófia, történelem, egyháztörténelem, pszichológia, pedagógia, képzőművészet, művészettörténet, katolikus és más szépirodalom – gazdag anyaggal rendelkezünk. Nyilvános könyvtárként működő szerzetesi könyvtárként vannak belső és külső olvasóink. Könyvállományunkat elsősorban a monostorhoz tartozó személyek: a szerzetesek, valamint a monostor szellemiségében és lelkiségében elkötelezett laikus személyek, az obláták-oblátusok használják. Könyvtári dokumentumaink mindenekelőtt nekik szolgálnak szellemi-lelki táplálékkul, az ő munkájukat segítik. Ők a könyvtár belső használói.

Vannak azonban évről évre egyre növekvő számban külső olvasóink is. Mivel a könyvtár nyilvános, használói köre elvileg nem korlátozott, a könyvtár anyaga azonban mégis leszűkíti az olvasói kört. Főként olyan dokumentumokat őrzünk és szolgáltatunk ugyanis, amelyek tudományos, és nem népszerűsítő művek. Főgyűjtőkörünkhöz tartozik a teológia és annak határtudományai: magyar, német, francia nyelvű teológiai művek (patrológia, monasztikus irodalom, spirituális teológia, bibliikum), filozófia, lelkiségi irodalom. Mellékgyűjtőkörünkhöz pedig az egyházmegye helytörténete és egyháztörténete, az egyházmegye püspökeinek, papjainak tudományos és irodalmi tevékenységére vonatkozó dokumentumok, világképet alakító és fejlesztő tudományos művek, katolikus szépirodalom, más szépirodalmi művek, történelmi-egyháztörténeti munkák, társadalomtudományok,

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

művészettörténet, valamint a könyvvállomány fel-
dolgozásához- használatához szükséges munkák.

Monostori könyvtárunk külső használói például azok a személyek, akik tudományos kutatás cél-
jából érkeznek a monostorba. Segítséget nyújtunk mindazoknak, akik rendi kutatásokat, teológiai munkát végeznek, vagy doktori disszertációkhoz, szakdolgozatokhoz, egyéb dolgozatokhoz, publi-
kációkhoz gyűjtenek anyagot. A külső olvasói kör-
höz tartoznak még monostorunk vendégei is.

Könyvtárunk egy másik sajátos és fontos jellem-
zője, hogy új alapítású. Nincsenek régi könyveink, és sok német és francia nyelvű teológiai és lelkiségi könyvet őrzünk, általában több, akár 3-4 példány-
ban is. Ugyanígy a mellékgvűjtőkörhöz tartozó szépirodalmi állományban is találhatunk sok eset-
ben duplum, triplum, quadruplum példányokat is. Rövid múltra visszatekintő könyvtárunk története ugyanis szorosan összefügg szerzetesközösségünk történetével. Közösségünk 1955-ben született. A közösségbe érkező és ott elköteleződő tagok ma-
gukkal hoztak otthonról több-kevesebb könyvet, főként szépirodalmat és lelkiségi irodalmat. Ezek voltak születő „könyvtárunk” első dokumentumai. Az üldöztetés éveiben emellett ajándékozás által is gyarapodott az állomány. Elsősorban a bécsi OMC (Opus Mystici Corporis) Kiadótól, és külföldi bará-
rátoktól, jótéveiktől, baráti monostoroktól kaptunk keresztény- és szerzetesi életünket segítő, tápláló, elmélyítő könyveket. Az állomány gyarapodása te-
hát 1955 óta követhető.

1961 februárjában letartóztatások kapcsán azon-
ban jelentős mennyiségű könyvtári állománytól fosztották meg a közösséget. A gyarapodás így 1961-től szinte nulláról indult. 1966-ban kisebb mértékben megismétlődött a fájdalmas esemény. 1963 nyaratól kezdve a közösség teljes létszámú együttléte szinte lehetetlenné vált, ezért egészen a rendszerváltozásig 3-4 nővér élt együtt vidé-

ki városokban – Miskolcon, Tarjánban, Komlón, Veszprémben, Szegeden – egy-egy albérleti la-
kásban. Mivel az összetartozást az azonos szelle-
mi-lelki táplálék is erősítette, minden ház számára igyekeztünk elérhetővé tenni ugyanazokat a fontos lelkiségi, teológiai, katolikus szépirodalmi köny-
veket. Ennek a körülménynek is köszönhető, hogy könyvtárunkban számos műből több példányt is találunk.

A gyűjtemény 1995-ben került jelenlegi helyé-
re, az újonnan épült könyvtári épületszárnyba. A könyvtár állománya – noha a könyvvásárlás a legnehezebb időkben sem szünetelt – korábban, és főként az idegen nyelvű könyvek esetében, szinte csak jótéveők ajándékaiból gyarapodott. Az utóbbi évtizedekben azonban erősen növekedett a vásár-
lási arány. A gyűjtemény zöme idegen nyelvű, 20. századi teológiai és egyéb irodalom.

Monostori könyvtárunk összes dokumentumának becsült száma ma mintegy 30-35 ezer könyvtári egység, amelyből körülbelül 15-20 ezer kötet új könyv. A számítógépes adatbázisban nyilvántartott dokumentumok száma mintegy 20 ezer.

**Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el? Milyen kihívásokat tartogat a mun-
kád? Milyen hobbijaid, szabadidős elfoglaltsá-
gaid vannak?**

Könyvtári munkáim között első helyen áll, hogy Testvéreimnek oda tudjam adni, il-
letve tudjak olyan könyveket adni, amelyek szellemi-lelki táplálékul szolgálnak nekik, vagy amelyek a rájuk bízott munkában, feladatokban segítik őket. Ilyen feladat például a növendékek tanítása monaszterológiára, zsolozsmatörténet-
re, szerzetesi lelkiségre, a benedeki Regula lel-
kiségre, a ciszterci lelkiségre, rendtörténetre. De szükségünk van megfelelő könyvekre akkor is, amikor a közösség egy-egy tagja tanulmányo-
kat folytathat – például teológiai tanulmányokat

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

–, vagy amikor különféle, az életünkhöz-munkáinkhoz szükséges kurzusokon, továbbképzéseken vehetünk részt. Szükségünk van továbbá megfelelő könyvekre ahhoz is, hogy mi magunk jobban megismerhessük keresztény és szerzetesi életünk gazdagságát, ciszterci gyökereinket, és ezután másoknak is továbbadhassuk ezt az ajándékba kapott gazdagságot, a monostor falain belül és kívül egyaránt. Folyamatosan figyelem tehát, hogy milyen új könyvek jelennek meg, amelyek hasznosak lehetnek közösségünknek.

Emellett pedig dolgozom azon, hogy számítógépes rendszerünk segítségével feltárjam, feldolgozzam régebbi könyvvállományunkat, illetve kiválogassam főlépéldányainkat, és megkeressem, hogy kinek adhatnánk tovább ezeket a dokumentumokat. E munka során ki szoktam válogatni és össze szoktam gyűjteni a megrongálódott dokumentumokat, és amikor lehetőségünk van rá, a közeli könyvtárakban javításukat szoktam kérni.

Könyvtári munkámhoz tartozik továbbá az is, hogy azoknak a Testvéreimnek, ismerőseinknek, vagy más hozzánk fordulóknak segítsek, akik egy-egy témában (szak)irodalmat keresnek.

Fontosnak tartjuk mindemellett, hogy ápoljuk a kapcsolatot a többi egyházi könyvtárral. Mivel monostori könyvtárunk hosszú évek óta tagja az EKE-nek, igyekszünk lehetőség szerint részt venni minden éves, nyári összefüvetelén, közgyűlésén és más programokon is, amelyekre év közben kerül sor. Szeretnénk így személyesen is egyre jobban megismerni egymást a többi egyházi könyvtárban dolgozó kollégával, hogy kölcsönösen segíthessük egymást munkánkban, küldetésünkben.

Van végül még egy további, bár nem szorosan, de mégis valamiképp a könyvtárhoz kapcsolódó feladatom, ami talán választ adhat – ha ez rendhagyó, sajátos válasz lesz is – arra a két kérdésre, hogy **Milyen kihívásokat tartogat a munkád? Milyen**

hobbijaid, szabadidős elfoglaltságaid vannak? Erre a két kérdésre ugyanis a mi monasztikus szerzetesi életformánkban ilyen sajátos, rendhagyó módon lehet csak válaszolni.

Mivel szerzetesközösségünk élete rövid múlt-ra: mindössze 62 évre tekint vissza, mi magunk is igyekszünk egyre jobban megismerni Ciszterci Rendünk hagyományának gazdagságát. Könyvtárunk ehhez kapcsolódó, főgyűjtőköréhez tartozó állományrésze – a monasztikus szerzők, ezen belül elsősorban a ciszterci atyák írásai, ezek magyarázatai, valamint a rendtörténeti munkák – elengedhetetlen hagyományunk megismeréséhez és ismereteink elmélyítéséhez. Közösségünk egyik tagja is ezt a munkát segítette teológiai tanulmányai során szakdolgozatával, licencia dolgozatával, majd doktori dolgozatával, amelyekben a Ciszterci Rend egyik kiemelkedő atyjának, Clairvaux-i Szent Bernát lelkiségével-életművével foglalkozott. Mivel magyar nyelven sajnos igen kevés anyag áll rendelkezésünkre, és a szükséges elsődleges- és másodlagos irodalom szinte kizárólagosan idegen nyelvű, az elmúlt évek során sok „házi”, egyelőre még csak belső használatú fordítást készíthettem elsősorban német, és egy-egy alkalommal angol nyelvből. Nagy örömmel végzem ezt a feladatot.

Mivel közben azt is felismertük, hogy a ciszterci életforma által adott kincsek nem csupán a szerzetesek, hanem bármilyen életállapotú ember számára, a világban élő hívők és keresők számára egyaránt eligazítók, szeretnénk a jövőben az eddig készített és ezután készülő fordításainkból különféle kiadványsorozatokot készíteni és az olvasók rendelkezésre bocsátani. Az egyik sorozat a Ciszterci Rendet, ciszterci életformát és saját közösségünket bemutató írásokból állna. A másikat autentikus ciszterci szerzők műveiből készült fordítások alkotnák. Egy harmadik sorozat pedig ez utóbbi szövegeket magyarázná. A tervezett kiadványok nem

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

életállapothoz kötött témákkal, hanem egyetemes értékű-érvényű emberi és hitéleti témákkal foglalkoznának.

Van még egy további, a könyvtárhoz és „ciszterciségünkhöz” kapcsolódó feladatom, amit szintén nagyon szívesen és örömmel végzek. 2014 óta minden évben meghívjuk monostorunkba egy hétvégére a négy ciszterci gimnáziumban tanuló lányokat az úgynevezett „Ciszterci Lelkiségi Napokra”, hogy jobban megismerjük és megszeressük együtt a ciszterci lelkiiséget. Az együtt töltött idő alatt „Járjuk együtt a ciszterciek hármass szeretet útját Isten, felebarátunk, önmagunk felé” címmel négy éves lebontásban gondolkodunk. Az 1. évben a zsolozsmáról, a szüntelen megtérésről, a külső kapcsolatokról, a 2. évben a lectio divina-ról, az engedelmességről, a munkáról, a tanulásról, a 3. évben az egyéni imáról, a csendről, az önismeretről, a communio-ról, a 4. évben pedig Szent Benedek Regulájáról, a stabilitásról, a vendégekről. Egy úgynevezett „Képes történelemóra – ciszterciek a középkorban és ma” keretében vetítéssel és meséléssel – szintén négy éves lebontásban – megismerkedünk az 1. évben a ciszterciek építészetével és művészetével, a 2. évben a ciszterciek és a társadalom kapcsolatával, a 3. évben a ciszterci nővérek múltjával és jelenével, végül a 4. évben a ciszterci nővérek múltjával és jelenével Magyarországon. Együttlétünk során emellett közösen feldolgozzuk részben komolyan, részben játékosan egy-egy ciszterci szerző egy-egy művét. A találkozó anyagának az előkészítéséhez szintén szükségünk van magyar, német, francia, angol nyelvű ciszterci témájú könyveinkre, és olykor fordításokat is kell készíteni. Ebben is nagy örömmel veszek részt.

Talán lehet ezeket „kihívásoknak” nevezni, amelyet a munkám tartogat. Nagy ajándéknak tekintem, hogy ilyen feladatokon keresztül megismerhetjük és megismertethetjük másokkal is életformánk és

életünk gazdagságát.

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

Erre a kérdésre szeretnék szintén egy kicsit rendhagyó módon válaszolni elsősorban azért, mert keveset tudok a mai magyar könyvtárügyről. Amit tudok róla, azt a EKE-n keresztül tudom, napi szinten azonban nem kísérem figyelemmel.

Szeretném itt arra vonatkozóan, hogy milyennek látom a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét, XVI. Benedek pápa néhány gondolatát idézni, aki felhívta a figyelmünket arra, hogy mit is jelent hívó emberként és egyházi könyvtárosként a könyvtárainkban őrzött kincsek „gondnoka” lenni.

Ebben a 2008 szeptemberében a párizsi Collège des Bernardins-ban elhangzott buzdító beszédében a Szentatya a következőket mondta a kultúra világa itt egybegyűlt képviselőinek: „A népvándorlás hatalmas kulturális törésében, és a kialakuló új államrendekben a szerzetesek monostorai voltak azok a helyek, ahol a régi kultúrák kincsei átvészelhettek minden megpróbáltatást, s ahol ugyanakkor kifomálódhatott lassan egy új kultúra...”

Ezeknek a szerzeteseknek nem állt szándékukban kultúrát teremteni, vagy akár csak fenntartani, megőrizni a múltbelit. Ennél sokkal alapvetőbb, sokkal elemibb dolog mozgatta, sürgette őket. 'Quaerere Deum' – ez volt a céljuk. Az időknek ebben a zavarában, amikor úgy látszott, hogy semmi sem kitartó, semmi sem ellenálló, ők az alapvetőt, a lényegeset akarták tenni – azért akartak fáradozni, hogy rátaláljanak az örökké érvényesre és maradandóra, magára az életre. Istent keresték. A lényegtelenből a lényegesig, a lényegig, az egyedül valóban fontosig és megbízhatóig akartak eljutni. Azt mondják erről, hogy az 'eszkatologikusra' írá-

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

nyultak. Nem időben kell ezt értenünk, mintha a világ végére vagy saját halálukra tekintettek volna, hanem egzisztenciálisan: az ideiglenes mögött a véglegeset keresték. 'Quaerere Deum': mivel keresztények voltak, nem úttalan sivatagba vezető expedíciót, vagy teljes sötétségbe tartó keresést jelentett mindez. Isten maga helyezett el irányt mutató jelzéseket útjukon, sőt, Ő maga egyengette az utat, amelyre feladatként rá kellett találniuk, s amelyen járniuk kellett. Isten ígéje volt ez az út, amely a Szentírás könyveiben feltárult az emberek előtt. Az Isten-keresés ezért a szó belső kultúráját követeli, vagy – Jean Leclercq szavaival: a nyugati szerzetességben belülről kapcsolódik össze eszkatológia és grammatika. Az Isten utáni vágyakozás, a 'désir de Dieu, az amour des lettres'-t, a szó iránti szeretetet is tartalmazza; behatolásunkat annak minden dimenziójába. Mivel a szentírási szóban Isten maga közeledik felénk, s mi magunk is Ő feléje, azt kell megtanulnunk, hogyan haladjunk be a nyelv titkába; meg kell azt értenünk felépítésében és kifejezőmódjában. Éppen az Isten-keresés folytán válnak ezért fontossá a profán tudományok, amelyek megmutatják nekünk a nyelvhez vezető utat. Mivel az Isten-keresés megkívánta a szó kultúráját, a monostorhoz hozzártartozott a könyvtár, amely feltárhatta a szóhoz vezető utakat. De az iskola is ezért tartozott hozzá, ahol konkrétan megnyitják az utakat. Benedek 'dominici servitii schola'-nak nevezi a monostort. A monostor 'eruditio'-ra, az ember formálására és képzésére szolgál – az alakítás célja végül, hogy megtanuljuk az Isten-szolgálatot. Az értelem formálását, a képzést is magában foglalja ez, amelynek segítségével az ember megtanulja, hogyan kell a tulajdonképpeni Igét észlelni a szavakban...

A nyugati szerzetességben így az Isten-keresésből forrasozva belülről kifejlődhetett a szó kultúrája...

Az, ami megalapította Európa kultúráját, az

Isten-keresés és a készség, hogy hallgassuk Őt, hallgassunk Rá, napjainkban is a valódi kultúra alapja marad."

Hálás vagyok érte, hogy ilyen ajándékot és ilyen küldetést rejt magában a munkánk.

Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmány-élményeid?

Ciszterci nővérként mindennapi olvasmányom a Szentírás. Amikor a Szentírást olvasom, nem pusztán szövegekkel találkozom, amelyeket értelmemmel befogadok, hanem a szövegeken keresztül egy élő Személlyel találkozhatok, Őt ismerhetem meg egyre jobban, Vele együtt pedig az embert, s így magamat is. A szövegeken keresztül beszélgethetek az Istennel, Aki mesél nekem önmagáról, rólam és kettőnk kapcsolatáról. Beszél nekem az Ő vágyairól és a bennem lévő akadályokról, amelyek útjában állnak tervei beteljesülésének.

A Szentíráson kívül és emellett elsősorban különféle lelkeségi könyveket olvasunk. Ezek közül azok számomra a legfontosabbak, amelyek monasztikus, ciszterci szerzetesi életem jobb megismerését, és életformánk iránti szeretetem elmélyítését segítik. Ezek közül is olyan könyveket olvasok a legszívesebben, amelyekben szentéletű ciszterci és trappista szerzetesek írnak magukról – életükről, lelkiségükről, istenkapcsolatukról, testvérkapcsolataikról –, vagy amelyeket mások írtak róluk. Nagy örömmel olvastam például a tibhirine-i vértanú szerzetesektől és róluk, Marie-Jérôme atyától és atyáról (1907-1985), Maria-Rafael Arnáiz Barón oblátustól (1911-1938), Maria Gabriella Sagheddu nővéréről (1914-1939), Marie-Joseph Cassant atyáról (1878-1903). És nagyon szívesen le is fordítok egy-egy írást vagy egy-egy szövegrészletet, ha nincs még magyar fordítás, hogy a Testvéreimmel is megoszthassam azt a gazdagságot, amelyet ezeken a könyveken keresztül én magam is kaphatok és befogadhatok.

KITEKINTŐ

IX. KÖNYVTÁRI NAP

Immár kilencedik alkalommal szerveztük meg Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár fővédnöksége alatt, a Magyar Információtudományi Alapítvány, valamint az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár szervezésében a Könyvtári Napot 2017 szeptemberében.

A rendezvény elsődleges célkitűzése, hogy a fővárosi felsőoktatási intézményekbe felvételt nyert első, illetve felsőbb éves hallgatókkal és doktoranduszokkal megismertesse a különböző könyvtárak szolgáltatásait, melynek érdekében a kitelepülő könyvtárak, levéltárak és kiadók internet elérhetőséggel ellátott standjaiknál bemutatják szolgáltatásaikat, árulhatják köteteket, valamint fölös példányaikat, beiratkozási lehetőséget biztosíthatnak. Tekintettel a Könyvtári Nap múltjára, s a bölcsészhallgatók közti népszerűségére, tavaly először két helyszínen is találkozhattak a kitelepülő könyvtárakkal az érdeklődők, hiszen a könyvtárak munkatársai bevették a Lágymányosi Campust is. A tavalyi évhez hasonlóan a helyszínek tekintetében idén sem volt változás, a diáksereg a Bölcsészettudományi Kar Trefort-kertjében és a Lágymányosi Campuson ismerkedhetett meg a könyvtárak szolgáltatásaival.

Ideai kiállítóink listája:

- Akadémiai Kiadó Zrt.
- Apokrif Irodalmi Folyóirat
- BME OMIKK
- Budapest Főváros Levéltára
- EISZ Nemzeti Program
- ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár
- ELTE Informatikai Kar könyvtára
- ELTE TTK kari könyvtár
- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára
- Könyvtártudományi Szakkönyvtár, Könyvtári Intézet,
- KSH Könyvtár
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár, Mezőgazdasági Könyvtár
- Magyar Nemzeti Levéltár
- Magyar Nemzeti Múzeum Központi Könyvtár
- MTA Könyvtár és Információs Központ
- Néprajzi Múzeum Könyvtára
- Országos Idegennyelvű Könyvtár
- Országos Széchényi Könyvtár
- Országgyűlési Könyvtár
- Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára

2018-ban a Könyvtári Napot rendhagyó programokkal színesítve tervezzük, mellyel reményeink szerint méltóképpen ünnepeljük majd meg 10. születésnapunkat. Amennyiben sikerült felkeltenünk érdeklődését, s szívesen csatlakozna hozzánk jövőre kiállítóként, keressen minket az alábbi elérhetőségen:

info@informaciotudomany.hu

*Farkas Csenge
MITA kuratóriumi tag*

ÖRÖKZÖLD

SÁROSPATAKI KALAUZ

Szerkesztette Harsányi István

A világháború óta öröndetesen gyarapodik a várost látogató idegenek száma, azért szükségessé vált egy, a város és környéke nevezetességeit és látnivalóit ismertető kalauz közrebocsátása. HARSÁNYI e kalauzában kevesebb teret szentel a természeti, gazdasági, közlekedési viszonyok s egyéb praktikus tudnivalók közlésének; annál bővebben szól a város történetéről s a közel 400 éves ref. főiskoláról és gyűjteményeiről. Mint könyveket kedvelő tudós ember, különösen részletesen foglalkozik a főiskola könyvtárával. A nyomtatványok száma 70.000 kötet, a kéziratoké 2000 kötet. A legbecsebb darabok a nagyteremben vannak közszemlére kitéve; ilyenek a RÁKÓCZY- emlékek (1–18), régi ritka magyar könyvek (19–37), unicumok (38–94), bibliakiállítás (95), kéziratok (96–139), ösnyomtatványok (140–41), nagybecsű ritkaságok híres férfiak sajátkezű bejegyzéseivel (142–157), sárospataki diákok díszítő művészete (158–171), továbbá a KAZINCZY-féle metszetgyűjtemény, a nagytermet díszítő képek és szobrok. A kötetet az elmondottak illusztrálására képek, facsimilék fejezik be. Szükséges volna a várost és környékét ábrázoló tervrajzot és térképet mellékelni a kalauzhoz.

Havrán Dániel

Forrás: Havrán Dániel: Szakirodalom – Sárospataki kalauz in Magyar Könyvszemle 34 (1927/3-4) 338.

Örömmel tesszük közzé, hogy 2017-ben **Mészáros Kornélia**, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára vezetője kapta a Kovács Máté Alapítvány által adományozott, *Az év fiatal könyvtárosa díjat*. (<https://www.eke.hu/hirek/meszaros-kornelia-kapta-kovacs-mate-dijat>)

Kornélia a kitüntetést a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 49. vándorgyűlésén, Miskolcon vehette át, július 5-én. Pályamunkájának címe: *Megőrzés és megosztás egyházi környezetben. A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) gyűjteményeinek digitalizálási projektje a reformáció kezdetének 500. évfordulójára készülve*. A dolgozatot az EKE honlapján itt olvashatjuk: https://www.eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/hirek/2017/meszaros_kornelia_megorzes_es_megosztas_egyhazi_kornyeztben.pdf

**Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése
névében szívből gratulálunk!**

A Kovács Máté Alapítványról
és az évente kiírt pályázatról
itt tudhatunk meg többet:

<http://www.kovacsmatealapitvany.hu>

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2017. szeptember 25.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229